

REDACTIA
MAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Frâ de Duminecă pe
an fl. 2.--

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

de 1 și 2 garmond: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și tirajul
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 17.

Primejdie națională.

(og.) Cea mai de frunte școală de lege strămoșească a Românilor e în primejdie: *Lyceul românesc din Brașov* se clatină, și guvernul ungar își deschide brațele prietinoși, să 'l apriginească.

S'o spun mai limpede.

Isvoarele de venite, din cari în mare parte trăiau până aci școalele centrale greco-orientale românești din Brașov, au secat. Pentru momentul de față e cu desăvârșire nefolositor, este chiar în paguba afacerii a voi să relevezi cauzele și împrejurările, cari au produs această întristătoare stare a lucrurilor. A încerca azi să stabilești responsabilitățile va să zică a turna oleiu pe foc. Această chestiune aparține altui revas. Astăzi punctul de plecare pentru preocupățiunile noastre nu poate fi de cât constatarea, că amintitele isvoare au secat. Isvoarele au secat, ear' guvernul ungar oferă bani din vistieria statului nostru pentru susținerea școalelor de sub întrebare, adaugând acestui ofert și amenințarea, că la din contră lyceul românesc din Brașov va fi închis.

Am fixat situațiunea, să o explicăm.

În principiu nu numai că nu repudiam ajutorul de stat pentru școalele noastre confesionale, în cazul de față pentru lyceul din Brașov, ci îl pretindem chiar. Îl pretindem pe temeiul legii firești, că cetățenii aceiului stat trebuie să se bucure în măsură egală de binefacerile statului lor, și îl pretindem pe temeiul legii pozitive din 1868, care se numește „despre egala îndreptățire a naționalităților“.

Pretindem deci acest ajutor în principiu, în praxă însă ne îngrijim de el.

De treizeci de ani încoaci politica oficială a statului nostru și-a pus de scop crearea statului național-maghiar. Această politică nu numai că stă în flagrantă contradicție cu legile fundamentale ale țării, ci mai presus de toate ea condiționează nimicirea individualității etnice a popoarelor nemaghiare din țeară.

Contrastul acesta dintre politica de stat și caracterul poliglot al statului produce fatala neînțelegere a cetățenilor maghiari și nemaghiari, care ștădă temeliile patriei noastre și împedecă dezvoltarea ei spre fericire. Politica actuală de stat e sovinișm neîndreptățit, rezistența popoarelor nemaghiare din patrie e luptă dreaptă pentru existența lor etnică.

Mijloacele politice de stat sunt diferite.

Temnițele și gendarmii și procesele politice sunt la ordinea zilei în contra noastră. Pentru Ardeal se susțin legile de presă din vremea absolutismului, și tot pentru Ardeal o lege electorală specială, mult mai rea de cât cea din Ungaria, aduce pe Români în imposibilitate de a putea

lua parte la vicața constituțională a țării.

Kossuthistii, catolicii, agrarii, anti-semiții, socialistii, toți și toate au putut să formeze partide politice în țeara noastră, chiar și cei ce se lapedă de Dumnezeu încă au loc și cinste în mijlocul nostru, dar' partidul politic al Românilor a fost desființat, aderenții lui amendați și aruncați prin temnițe, nici chiar alegătorii de limba română nu se mai pot aduna să discute trebile patriei lor. Astfel guvernării statului le fac Românilor imposibilă lupta politică în cadrele constituției și sub controla binefăcătoare a publicității.

Dar' nu acesta e răul mai mare. Apa trece, petrele rămân. În urma urmelor politice, de la care i-a oprit guvernul pe Români, a fost politică de vorbe, a fost mai mult discutarea afacerilor politice ale patriei noastre, dar' de când e lumea *esistența* unui popor nu se discută, ci se afirmă. Se afirmă prin munca sa națională, prin manifestarea firei sale etnice pe toate terenele vieții omenești. Poesia și cântarea, școala și biserica, și din toate acestea și mai presus de toate *conștiința națională* este măsurătoarea existenței naționale a unui popor. Conștiința națională se nutrește din fructele culturii naționale. În lipsa acestor fructe conștiința națională slăbește și existența etnică a poporului se clatină.

Prea bine știind toate acestea, reprezentanții politicei oficiale a statului nostru au început să atenteze la isvoarele ce dau viață conștiinței naționale a poporului românesc.

Autonomia bisericeii noastre, garantată prin legi fundamentale ale țării, pas de pas se ciungărește. Școalele noastre populare au devenit prada unei imbecilități pedagogice; *kisdedorurile* ar fi să fie „asile de copii“, dar' de fapt sunt instrumente de maghiarizare.

Prin legea despre pensiuena învățătorilor și prin pretinsul drept disciplinar al ministrului în afacerile învățătorilor confesionali, *încetătorimea* noastră e pusă cu desăvârșire la discrețiunea guvernului, ear' forțarea absurdă a învățării limbii ungurești în școalele populare, slăbește cea mai principală arterie a vieții noastre românești.

Dar' politica de stat urmează înainte.

Prin legea despre *învățământul secundar* școlile secundare românești au ajuns atârnatore mai mult de ministru, decât de autoritățile confesionale. Confesiunilor li-s'a luat dreptul de a-și cualifica profesorii, ear' în planul de învățământ al școalelor secundare limba maghiară ocupă loc excepțional. Se lucră la statificarea *preparandiilor* și numai în anul trecut ministrul Wlassics spunea în parlament, că proiectează o *teologie* gr.-ort. de stat la Cluj. Acuma primesc legea despre *salarisarea preoților* din partea statului și salarisarea aceasta se va face astfel, că preoții nostri vor trebui să devină niște simple unelte în serviciul politice de stat.

Este evident, că guvernării nostri vreau să pună mâna pe isvoarele, din cari se hrănește *conștiința națională a Românilor*. . . Gimnasiul din Beiuș este maghiarizat; pe frontispiciul celui din Năsăud se află o inscripțiune ungurească și directorul lui e dl Ioan Ciocan; Blajul, să fie lăudat, dar' eu nu-l înțeleg. Singur lyceul gr.-oriental românesc din Brașov mai ține până acum neprihănit stindardul culturii naționale românești și lauda lui umplea de bucurie sufletele întristaților Români. Mai e un gimnasiu greco-oriental românesc la Brad, gimnasiu inferior cu patru clase, care mai poate răsufla, că nu supără mult.

Dar' *lyceul românesc din Brașov* trebuie să peară. Ori va fi închis ori va primi subvențiunea statului ungar. Includerea va să zică nimicire, subvențiunea va să zică înhămarea și acestei puteri românești la carul politice de stat, care are de țintă crearea statului național maghiar, deci nimicirea etnică a popoarelor nemaghiare din patria noastră.

Includerea e moarte cinstită, primirea subvențiunii e o sinucidere ticdloasă, o moarte pestilentă, care va contagia generații întregi. Pentru Români cinstiți alegerea e foarte ușoară.

Se zice însă, că ministrul nu pune condițiuni pentru subvențiune, gimnasiul rămâne cum a fost. Dar' oare se mai află Român, care să creadă? Si dacă nu pune azi, ne poate d-lui asigura, că alt ministru ori chiar d-lui nu va pune mâne? Ori am uitat soarta gimnasiului din Beiuș? Ori am uitat, că există o lege pozitivă, care dispune, că la școalele secundare confesionale subvenționate de stat, pe profesorii cari sunt plătiți din acea subvențiune, are să-i numească ministrul? Si acest fel de ingerență nu va stirbi întru nimic caracterul *cu adevărat românesc* al lyceului nostru? Si preste tot mai există vre-un român cu mintea sănătoasă, care să nu știe, că tot ce din partea statului se face cu aparența binevoirii față de popoarele nemaghiare din patria noastră, e înșelătorie infectă, care vrea să ascundă scopurile perverse ale guvernărilor nostri? Domnul ministru să facă lege, care să hotărască a se da confesiunilor bani pentru susținerea școlilor secundare fără a se rezerva pentru aceasta statului alt drept, decât cel al inspecțiunii supreme, hotărât prin legi. *Acesta este ajutorul pe care noi îl pretindem.* Dar' ajutorul dat de curând „Asociațiunii Transilvane“ și ajutorul dat prin congrua preoților nostri și ajutorul, ce vrea să se dea lyceului românesc din Brașov, sunt *arginții lui Iuda*. Cel ce nu înțelege aceasta, ori că e rău, ori că e prost.

Repetam deci: includerea e moarte cinstită, primirea subvențiunii e o sinucidere ticdloasă.

Dar' oare „tertium non datur“? Nu este altă scăpare? *Eu cred, că da.*

Dacă nu există o Țară-Românească pe fața pământului, care să știe afla

modalitatea de a scăpa din ghiarile morții această falnică școală românească, fără-ca s'o aducă în conflict cu legile statului nostru, — dacă nu se află între cele zece milioane de Români un singur bogat, care prin dăruirea acestei școli cu un milion de franci să-și ridice monument pe vecie „aere perennius“, — dacă cei-ce stăpânesc astăzi averile bisericeii sfântului Nicolae din Scheiul Brașovului s'au abătut de pe calea umblată de vrednicii lor strămoși și sunt surzi la strigătele de durere ale neamului românesc, atunci noi *Românii greco-orientali* din metropolia Ardealului și a Ungariei prin noi înșine să ne mântuim.

Și eată, că fac o propunere nației românești.

Consistoarele noastre gr.-orientale să țină numai decât ședințe plenare, în cari după puterile lor să voteze un ajutoriu anual lyceului din Brașov, ear' Arhieriei să adreseze apeluri către comunele bisericești provocându-le să facă și dînsele astfel. Preoții să cuvinteze poporului prin biserici și sub impresiunea acestor apostolicești cuvinte comitetele parohiale să se adune și să ia legământ pe vecie de a contribui cu o taxă anumită în fiecare an pentru susținerea unicului lyceu greco-oriental român din imperiul Habsburgilor. Va da fiecare comună cât va putea, cât îi va permite gradul seu de însuflețire națională. Săcelele, Zernești, Seliștele, Lugoju, Orăștia și altele și altele de seama lor vor da 50—100 floreni pe an, eară Șiadul și Coroiul și Mocirla și Iosășelul vor da un floren și doi floreni și trei floreni și — cât vor putea. Astfeliu apoi proximalul congres național-bisericesc la propunerea dlui Alexandru Mocionyi să declare lyceul din Brașov de lyceu al Metropolei noastre greco-orientale românești și să-l pună sub scutul ei moral și material. Așa am scăpat, astfeliu murim. Eară până se vor putea face toate acestea ori altele, biserica sfântului și de minuni făcătorului Nicolae din Scheiul Brașovului să se ridice peste nimiciriile ambițiunilor deșerte și ale mârșavului interes local și — să ajute.

Și încă un cuvânt.

Mai avem la Brașov și o școală comercială românească. Aceasta încă e primejdută. E *singura* școală comercială românească în toată monarhia austro-ungară, ear' în Ungaria și în Ardeal sunt *cincizeci* de bănci comerciale românești. Băncile acestea românești oare n'au lipsă de o școală comercială românească? Să o ia sub îngrijirea lor și cu puteri unite să o susțină. *Cosma* cel vestit de cuminte și *Oncu* cel bun și harnicul *Mihu* să ia în mâinile lor afacerea aceasta și cu înțelepciunea lor și cu bunătatea lor și cu harnicia lor să scape din ghiarile morții singura școală comercială românească. Lauda și mărirea a lor va fi. Așa să le ajute Dumnezeu!

Credeți, că toate acestea sunt im-

posibile? Munți mișcă din loc voința omenească. Voeste și vei putea. De este putere de viață în noi, toate se vor putea, de nu se vor putea, un nou motiv va fi acela, cari nu mai au încredere în viitorul neamului românesc.

Eu însă cu rugăciuni închin-mă Dumnezeului părinților noștri, să nu răsune glasul meu în pustie, că se apropie cuțitul de os, e vremea acum, să fim Români și sus să avem inimile!

„Arginții lui Iuda în Casa magnaților. Martia trecută, 3 c., cele două comisiuni ale casei magnaților, care au să studieze proiectul de lege primit deja în cameră despre congrua necatolicilor, au primit și ele, după o scurtă discuție, suspomenitul proiect, fără nici o schimbare cât de mică.

Azi ori mâne deci proiectul va veni să fie dezbătut în plenul casei magnaților.

Voim să-i vedem deci pe vlădicii noștri cu toții, atât cei greco-orient. cât și cei greco-catolici la postul lor, pentru a-și spune cuvântul în această atât de gravă cestiune a „arginților lui Iuda“.

Congrua și Ruthenii. Dăm în următoarele și părerea foaiei „Kelet“, în care scriu preoții rutheni, se ntelege cei maghiarizați, căci preoți naționaliști Ruthenii aproape n'au de loc. Ziarul spune, că prin întregirea plăților preoților necatolici se încarcă pe umerii poporului ruthean noue sarcini, pe care guvernele l'au lăsat pradă usurei ce întrece ori-ce închipuire și a permis, ca să emigreze dimăineea unui element dat afară din altă parte și pripășit aci. Articolul sfârșește astfel:

„Dacă guvernul vrea binele poporului ruthean, scape-l atunci de exploatarea jidani: să l'reazeze în acea stare și avere, pe care o avea înainte de emigrarea Jidanilor, și să nu l'incarcă mereu și mereu cu noue și tot mai noue biruri bisericesti nebrebnice. Atunci preoțimea rutheană greco-catolică nu va cere nici ajutoriu de stat, ba nici congruă, și atunci nu va esista nici cestiune rutheană“.

Eată deci, nimeni, nici chiar preoțimea cea mai sëracă, cum e cea rutheană, nu vrea „arginții lui Iuda“, afară de câțiva popi geșeftari calvini și protestanți.

Lui „Budapest Hirrap“ d'adreptul. „Liga Români“, în nrul ei de pe urmă, publicase și ea un articol țepân la adresa Bulgarilor călători, profesori și studenți, cari, pișcheri și astuți cum sunt din fire, preamăreau pe la hancheturi și la muzica țigănească „liberțatea ca fără seamă“, de care se bucură naționalitățile, ear' mai ales (noi) Români“, în Ungaria.

Li-e a freat și spălat binișor „L. R.“ glava cea bulgărească.

Și eacă li-s'a găsit imediat și un apărător chiar la fața locului, în București, în chipul ziarului „Lumea Nouă“, ziar socialist, fondat, întreținut și redactat de Ovrei, servind sub masca de socialism numai interesele jidănimii din România.

Ca atare stă, cum lesne se pricepe, în legături strânse cu „confrății“ săi de aceeași lege în afară, ear' mai ales cu cei din Viena și Budapesta. Ca atare, se folosesc și se provoacă la scrisese ei de multe ori, chiar și tocmai în chestiunea națională și foile din Budapesta, redactate, aproape numai de jidani. La „Budap. Hirrap“ sunt și vr'o doi trei creștini în redacție, dar din păcate, precum se vede, nu în sarcina acestora cade tractarea chestiunilor naționale, ear' mai ales a relațiilor între Maghiari și Ro-

mâni, ei ele sunt lăsate cu totul pe seama Ovreișilor, în al căror interes, bine înțeles este a informa pe Maghiari cât se poate de fals despre naționalitățile nemaghiare. Căci cu cât e cearta și ura între asupritor și cei asupriți mai mare, cu atât mai bune geșefturi fac Ovrei, și asta în ori-ce țară a lumii.

Atâta pentru luarea la cunștință de cătră „Budap. Hirrap“, care în nrul seu de la 30 Aprilie, s'a provocat la socialisto-ovreiasca „Lumea Nouă“, din incidentul umblării capetelor luminate bulgare pe la orașe jidano-patriotice.

Spre întregire, fie-ne permis a ruga pe dl Turgyán, colaborator „român“ la „B. Hirrap“, care acu de cu rând și a primenit numele, în Tordai, să lumineze cel puțin în această privință lumea din jurul seu. Ori nici atâta nu are oare voie să o facă pentru neamul seu ce l'a părăsit?

Din România.

Sërbarea zilei de 3 Mai.

Liga culturală va serba aniversarea zilei memorabile de 3 Mai, a anului 1848.

Eată programul acelei sërbari:

I. Dimineața se va celebra într'una din bisericile capitalei un parastas, pentru sufletul reșoșilor martiri români, căzuți în luptele naționale din 1848, purtate contra Ungurilor, pentru recăștigarea drepturilor lor, ca popor independent.

La acest serviciu bisericesc vor fi invitați să asiste toți membrii Ligei din localitate.

II. La 2 ore p. m. a aceleași zile, se va ține o mare întrunire națională publică în sala „Hugo“, în care vor lua cuvântul mai mulți oratori, între cari și 2 reprezentanți ai Ligei, ear' după votarea rezoluțiunii, vor purcede cu toții în mare meeting, manifestând în lungul „Calei Victoriei“, cu drapele, baniere etc., până la șoseaua Kiseleff.

III. Seara va fi o conferență la Ateneu, unde va vorbi dl Barbu St. Delavrancea, vice-președintele comitetului central al Ligei.

Stările din Torontal.

Am vorbit acum de curând de două ori, în Nrul 59 și 67, despre stările triste din Torontal, de unde poporul, ear' mai ales țeranii noștri economi Români, își părăsesc vetrele străbune și și iau lumea în cap. Cei de alt neam, ear' mai ales țeranii unguri, mai iuți la fire de cât Românul cel blând, nu se duc în țeri străine, ci se revătesc, apucând calea socialismului, a învătăturilor nesocotite.

Trist, foarte trist lucru, că stările au ajuns până acolo, până la răscoală, tocmai în cel mai bogat comitat al țerii, cu pământul seu cel mai rodnic cu care l'a hărâzit firea!

Eată ce s'a întâmplat în ziua de 1 Mai, în comuna Boka, unde muncitorii de pământ socialisti au vrut să facă demonstrație pacinică, adunându-se în aceea zi spre chibsuire. Dăm povestirea întâmplărilor după ziarul „Alkotmány“, pre cum urmează:

„La îndrumarea ministrului de interne, solgăbirul din Madoș a interzis plănuita adunare, încunoștințând pe conducători, că nu va permite nici un fel de demonstrație. Spre a asigura liniștea s'a dus la Boca, în ziua de 30 Aprilie, însoțit de 8 gendarmi. Dar dimineața în 1 Mai, lucrătorii neluând nici de cum în seamă pe gendarmii ce patruleau, începură a se aduna pentru un conduct. Solgăbirul s'a pus în calea mulțimei lărmitoare, poruncindu-le să se împărăștie. Răspunsul ce i-au dat muncitorii a fost: că, dacă se pune chiar pe vârful capului, ei totuși vor serba ziua de 1 Mai.

Intre aceea, conducătorul socialistilor Barát în mod cutezător a îmbrâncit pe un gendarm printre popor; ear' gendarmul la moment îl strâpuse. Mulțimea poporului văzând aceasta voia să se arunce asupra fibirului Gyertyánffy, dar' conducătorul gendarmilor strigă foc, în urma căruia au rămas 4 morți și 8 răniți, scâlțați în sânge. Printre cei morți sunt 3 Maghiari și 1 Croat. Mulțimea nu aștepta repetirea focului, ci se retrase amenințând din depărtare. Seara, pe la oarele 6, sosi cu tren special prototariul grof Bethlen Miklós cu o companie de infanterie, la vederea căroră poporul s'a liniștit“.

Correspondentul unui alt ziar din Budapesta a mai adaos: „Și în Chichinda-mare au vrut să demonstreze muncitorii de pământ, dar' au fost risipiți prin husari“.

Nu-i vorba, casuri d'acestea cu socialisti se întâmplă adeseori și mai pretutindeni; sëlbatăciei gendarmilor la noi în Ungaria i-se duce vestea mai mare și mai departe de cât chiar a celei din Turcia. Numai, că stările din comitatul Torontal, nemulțumirea și amăreala cea mare nu sunt provocate de cătră socialisti, ci „de cătră cămătarii cei fără de suflet — cum zice correspondentul lui „Budapesti Hirrap“ — „causa lor este: usura cea ascunsă, permisă, și ocrotită de formele legii“. Și apoi continuă correspondentul:

„Agenți de grâne se năpustesc ca potop asupra comunelor, în fiecare anotimp; și parte fiindcă știu ei să înduplece pe econom cu o îndemănătnicie cuimitoare, i scot bietului om și încălțăminte până l' fac să încheie invoială pentru a și vinde bucatele ce se află încă pe câmp. Nenorocitul, care odată se încurcă în ițele acestor agenți, nu mai ese din ele.“

Correspondentul comunică una din aceste învoeli ori contracte, pe care nu o putem publica în Nrul de azi, din cauza lipsei de loc, dar negreșit îl vom reproduce într'unul din numerii cei mai deaproape, pentru-ca să se vadă, ce tâlhării sunt cuputintă la noi sub scutul legii; să se vadă cine e de vină, că socialismul crește; ce și cine, pe lângă cele arătate în corespondența noastră din nrul 59, gonește pe Români să și iee lumea în cap.

1848.

24 Aprilie

În Chichinda-mare s'a escat azi sângeroasă revoltă din cauza împărțirii pământurilor avute în folosință dela erariu. Senatul orășenesc a chemat în ajutoriu compania de husari staționată acolo, care a împărășiat poporul. Acesta însă armându-se cu coase, furcoale, etc. a venit de nou asupra casei orășenesti, prefugând compania de husari și sfărâmând și nimicind totul ce-pica în cale. Apoi a plecat în contra caseilor domnești, strigând:

— Joscu domni, cu ungurii și cu nemții! Oficiantii au fugit toți; numai doi inși de origine sërbi au stat pe loc, sperând că vor putea mulcomi mulțimea. Pe acestia mulțimea i-a ucis.

25 Aprilie

Agram.

Cu datul de azi Jellachich a adresat poporului croat un manifest, în care declară că legăturile administrative ale Croației cu Ungaria vor viitoriu a să fie considerate ca definitiv încetate. Autorităților și directorilor camerali le demândă să deie poporului deslugiri despre tribunalele statariale.

Viena.

M. Sa publică constituția promisă prin patentul de 15 Martie a. c. Ea stă din VII. capuri și 59 §§. și se aplică la următoarele țeri: Boemia, Galiția, Lodomeria, Bucovina, Ilia, Dalmația, Austria, Salzburg, Stîria, Silezia, Moravia și Tirol. În §. 4 se garantează tuturor popoarelor (Volkstammenn) nevătămarea naționalității și a limbii.

(Org. Lum.).

Cluj.

„Guvernul a publicat legea statarie, ear' furcile stau ridicate gata în tot cuprinsul țerii ca totatătea decorațiuni ale sistemului feudal, ale justiției și peste tot ale civilizației existente la cele 3 națiuni privilegiate în marele principat al Transilvaniei“.

(Barițiu, Ist. Trans. v. II., p. 95).

Cluj.

Comisia de pace dă o proclamațiune cătră popor, prin care îl provoacă să rămână în liniște până la dieta, așteptând pe calea aceasta scăpare de robotă; la din contră să se tenmă de spunzurători.

Ziarul „Jelen“ ne asigură, că iobagii de pe Câmpie, mai cu seamă Românii deneagă robotele și nici-decum „nu mai vreau să meargă în brazda proprietarilor“. Acestia earăși își răsbnună, dărîmând casele jidanelor și asimilându-le cu pământul, încât țeracii cu familiile lor sunt siliți a lua lumea la cap.

Trăscău.

Proprietarii de aici, văzând voința firmă a poporului de a nu mai face robote și a plăti taxe, se învoiră la toate de friici ca de voie bună. Poporul mulțumitor le strigă vivate și beau în sănătatea lor.

Agram.

26 Aprilie

Jellachich a publicat azi statariul pentru întreg teritoriul Croației. În legătură cu aceasta declară, că ștergerea jobjăgiei s'a eluptat în dieta de la Pojon cu conlucerea deputaților croați. Aceste drepturi (ștergerea robotei, etc.) nu le mai poate lua nimenea de la popor. Fostii jobjagi însă să respecteze și să lase în pace proprietățile dominiiale. După ce mulți pécătuiesc contra acesteia, s'au instituit tribunale statariale contra hoților, tăciunarilor și agitatorilor. Sub numirea de agitatori au să fie subînțeleși aceia, cari așită poporul în contra Regelui și a Banului, în deosebire însă de cari ademenesc pe țeranii nepricepători, că ar fi maghiari și nu croați, și că domni maghiari i-au scăpat pe ei de robotă.

Panslavism!

Sub acest titlu publică P. Lloyd dela 4 c. următoarea știre: „Societatea de lectură maghiară din Znióvárallya (1 cea depărtare de T. Sv. Martin) a arangiat o sërbarie în amintirea cuceririlor dela 1848 și a înfipt cu acest prilegiu steagul „național“ (adecă unguresc) pe clădirea sa. Adoua steagul — nu-i. Nu încape în doială, că țeranii panslavisti au furat (!!) steagul.“ Se înțelege, că societatea de lectură maghiară din orășelul curat slovacesc se compune din jidani și vr'o doi-trei prăpădiți slujbei de pe la percepție ori alta dirăgătorie de stat.

— Alta, tot după „P. Lloyd“, dela 5. c. ce i-s'a trimis, zice, din Strigoni: „Mare senzație stërnește aici întâmplarea, că poliția s'a înfăoșat la canonicul Ioan Mally pentru a confisca la el, pe basa unei hotăriri a judecătoriei de pressă, numerii dela 15 și 16 Aprilie ai foaiei panslaviste „Narodna Noviny.“ — Adăogăm din partea noastră că acești numerii ai ziarului slovac sunt aceia, de cari am pomenit în nrul nostru 70, cari cuprind articolul „Megalomania“, pentru care procuratura nu numai că s'a grăbit a porni proces, dar' arându-i și confiscarea lor „în toată țara.“ Se vede că umblă strict, dela abonent la aconent, spre a găsi numerii incriminați. — Și eată ea va se zică panslavism!

UN COMLOT NIHILIST.

Peste 2.500 de persoane au fost arestate la St. Petersburg și în orașele vecine ca fiind implicate într'un mare complot nihilist.

La St. Petersburg 400 persoane, suspecte numai, au fost puse în stare de arestare și internate în fortul Pierre-Paul; toți prisenierii sunt ținuți în secret. Se știe de altmintearea, că o mare conspirație a fost descoperită și, că „Narodnaia Volia“ sau partidul terorist a publicat un nou program, care se apropie de acela al partidului socialist din cea mai mare parte a națiunilor europene.

Trei tipografii clandestine au fost descoperite la St. Petersburg. Căpitanul orașului a făcut în persoană, în cursul acestei săptămâni, opt perchisiții domiciliare urmând imediat de 53 de arestări. Acest funcționar colonelul Kleigels, a zăcut apoi un raport verbal Țarului asupra rezultatului investigațiilor sale.

Un mare număr de broșuri și alte circuliări dovedind, că agitația nihilistă a fost foarte activă de câțva timp, au fost asemenea confiscate de poliție. Printre persoanele implicate se află un mare număr de studenți.

Poliția n'a putut încă să descopere autorii scrisorilor de amenințare căzute la curând în mâinile părechei imperiale.

igiena țeranului român.

V. Despre beuturi.

3.

Vedeți așa dară, că bețivul nu e om deplin, ci un hoit, care încă printre oameni de azi nu mâne, spre rușinea aceluia, al cărui chip îl poartă.

Dar bețivul nu are să sufere numai el însuși pentru păcatele sale, ci osânda lui se renaște și asupra copiilor, nepoților și strănepoților săi. Și despre nimeni nu se poate zice că atâta dreptate, ca despre urmașii bețivilor, că ei au să ispășească păcatele părinților și moșilor lor. Copiii și nepoții acestor nenorociți se îmbolnăvesc de epilepsie (fras), de febrile boale de creeri, devenind nebuni; ei sunt slabi, nevoși, dispuși pentru toate boalele; sunt țempi la minte, astfel, că averile moștenite le prăpădesc, și ei ajung coada omeniei. Și această slăbiciune merge crescând din tată în fiu, până în a patra generație, — când strănepoții ei din urmă ai bețivului se sting, sau în spânzurătoare sau în casa de nebuni, și întregul neam al acestor nenorociți — se perde, cum se perde o putrejună, un rău, de care nu are lipsă nimeni și nimic în lume. Este dovedit, că neamul bețivilor nu poate să trăiască de cât până în a patra generație, căci strănepoții lor se prăpădesc de bunăseama, neavând putere de viață. Așadar bețivul poate să știe, că pomul vieții sale nu va da multe ramuri, ci se va usca în curând, nelăsând nici o urmă după sine și astfel viața sa, trăită în această lume, va fi o viață perdută.

Dacă în sfârșit veți mai lua în considerare, că bețivul își prăpădește averea moștenită de la părinți, și cu vremea la poarta colibei strămoșești va bate doba satului, ear' în holda părinților săi se va înbuia un altul; pe când copiii cu străițele la grumaz vor lua dealungul drumul țării, — atunci cred că veți avea complet înaintea ochilor icoana înfloritoare, care ve înfrățesc pe nenorocita pradă a beției!

Fugiti de această icoană cu groază și înjurată-o nu numai aievea, ci chiar în lumea fără trup a nălucirilor!...

Care este așadar învățătura practică a acestor lucruri? Fără îndoială aceea, ca să nu beți rachiul; ear' dacă ve este cu neputință a vă abține de tot, să'l beți în măsură foarte moderată, și numai atunci când muncii, dar' nici odată când ve odihniți! Afară de aceea să nu beți de cât numai rachiuri curate, chiar dacă sunt ceva mai scumpe. Cine poate, să bea mai bine vin sau bere, căci sunt, pre cum am arătat, mai puțin stricătioase de cât rachiul.

Celelalte beuturi nu au însemnătate în felul de trai al țeranului român. Singură cafeaua neagră ar fi de dorit, a se introduce în hrana țeranului. Cine nu se poate abate dela patima rachiului, bând o mică porțiune de cafea neagră, va reuși poate mai ușor, căci în cafea va ave o beutură și înviorătoare și plăcută. Adevărat, că prețul cafelei este mai mare, dar' cine îl poate suporta, va face încercare, — căci experiențele cu cafeaua au dat în unele armate cele mai bune rezultate.

VI. Despre tutun.

Dacă beuturile spirituoase sunt, precum am arătat, un lux fără rost

pentru traiul omului, atunci tutunul este lux și mai mare și mai fără rost. Ori nu e lux a arde banii și fumul lor a-l arunca vântului?

Si nu este chiar crud a vedea, că țeranul trage pânea dela gura copiilor pentru-ca să-și cumpere scumpele foi de tutun, în scopul de a miroasa îndolnicul fum al lor?

— Este o deprindere, ni-se va răspunde.

O deprindere scumpă, care pot să-și permită bogătașii, îmbuibăți în plăcerile vieții, — dar' nu săracul, care își agonisește cele trebuințioase în sudoarea feței sale.

Si dacă tutunul ar avea pentru sănătatea noastră, pentru sporirea puterilor noastre de muncă o însemnătate cât de mică — nu am zice nimic în contra folosirii lui.

Ei bine, lucrul stă tocmai din contră.

Nu numai, că nu avem nici cel mai mic folos din acea afumare scumpă, — ci chiar stricăm printrinsa sănătății noastre.

Tutunul conține una dintre cele mai mari otrăvuri, nicotina, din care o cantitate foarte mică este îndestulătoare spre a omori pe cel mai puternic om, prin înecarea funcțiunii inimii.

Această otrăvă o are pe buze, în stomac și în tot corpul seu acela, care fumează și cu cât fumează mai mult, cu atât mai tare se va otrăvi.

Fumătorul pasionat își argăsește limba și buzele într'atâta, încât își pierde simțul gustului; stomacul slăbește sub influința nicotinei, mistuirea se face cu anevoie, ear' pofta de mâncare dispăre. Fumătorii mari tușesc toți, pentru-că o stare catarală s'a sălășluit în gâtul și în plămânii lor; ei sufer de dureri de cap, amețeli, neliniște nervoasă; inima lor funcționează neregulat și slab; arterele lor se îmbolnăvesc și ei sunt expuși la periculoase boale de inimă, rărunchi, creeri ș. a. Am văzut chiar nenorociți, cari și-au perdut vederea din cauza abuzului în fumare.

Eată pe scurt stricăciunea produsă de tutun; ear' dacă mă veți întreba despre vre-un folos al său, trebuie să vă declar încă odată, că nu cunosc nici unul.

Ei bine, care om cu minte va folosi un lucru, despre care știe, că-i poate strica, dar' nici decum folosi?

Așadar lăsați-vă iubiți săteni, de tutun, opriți mai ales pe copiii vostri dela întrebuințarea lui; ear' aceia, cari ați îmbetrănit cu acest urt obicei și nu ve puteți lepăda de dînsul, fiți cel puțin cumpetați și țineți pipa ori luleaua voastră în cea mai mare curățenie, căci sucii negru și mirositor, care se adună în ea și în cămiș, este foarte bogat în nicotină, în otrava de care să se ferească fiecare om!

Despre uritul și necuratul obicei, de a mânca tutun (a ține băgău), nici nu mai vorbesc, pentru-că acela care se poate înjosi la un astfel de lucru, nu poate ave pretenția de a se socoti între oamenii civilizați.

Dr. M.

Un cuvânt la situația poporului nostru.

I

Când am relevat în Nr. 59. al „Tribunei Poporului“ decădinta poporului nostru bănățean cu amintirea specială a Torontalului, aceea o am făcut — nu pentru-că populația noastră din Timiș ar sta doară mai bine, căci fapt e că în Timișul nordic populația în mare parte a rămas mai

numai cu locuințe în comune, căci pământurile în mare parte sunt azi în mâni străine, ba ași putea se aduc casuri unde elementul străin ne-a scos chiar și din comune, unde cu 20—30 ani înainte nu era nici un străinori cel mult vre-un măestru, azi majoritatea populației din acele comune e străină.

E îngrozitor să vezi sate românești, să vezi vetre românești în mâni străine, ear' poporul băstinaș, carele de atâtea veacuri a răscumpărat acel petec de pământ, acea vatră scumpă familiei sale, cu scump sângele său, cum o vinde străinului și din stăpânul de odinioară devine servitoriul batjocorit al străinului.

Pe voi preoți de toată plasa, pe voi învățători și pe voi inteligența neamului vă întreb, ce veți face când veți sta cu o zi mai curând în fruntea unui popor proletar? Dacă trează este în voi conștiința demnității naționale, dacă conștii sunteți de răspunderea cea mare, care apasă sufletele voastre, veniți cu toți să cercăm cari ar fi cele mai bune mijloace cu cari s'ar putea îndrepta răul și a delătura primejdia care amenință viața poporului românesc.

* *

Să ne întoarcem întâiu privirile asupra primelor secole, când biserica avea să susțină o luptă crâncenă pentru lăptirea creștinismului, și vom vedea cum preoțimea misionară de atunci predica cuvântul lui Dzeu în biserici și școalele catechumene și parohiale; atunci chestia era pusă pe terenul cuceririlor pentru creștinism, și cei chemați prestau rezultate uimitoare, astăzi însă când suntem pe terenul conservării, cu adâncă durere trebuie să constătam, că în mare parte ni lipsește energia și tăria sufletească de a lupta măcar pentru conservarea poporului pentru creștinism.

Înmulțindu-se cu timpul afacerile spirituale ale preoțimei, precum și cerințele școalelor reclamate de progresul științific, preoțimea s'a dispensat de conducerea școalelor, care s'a concretizat în învățătoria, durere însă că preoțimea s'a dispensat chiar și de îndatorirea de a îngriji pentru creșterea morală religioasă a tinerimei.

Este generală opinia, că înaintașii preoțimei de acum, de și cu mai puțină calificățiune formală, au susținut și apărat mai puternic biserica națională.

Da, bătrânii preoți cu „catechisul“, a mână, au sădit în tinerime sentimente curate religioase, ear cu „căzania“ le-a întărit și mai mult în popor.

Episcopul de pie memorie Vichentie Popovici cu dno Verset 30 Octomvrie 1785 scriind către protopopi a dispus următoarele: se rinduiți un preot care în toată săptămâna într'o zi câte un ceas sau două ceasuri în școală catechisul să tâlcuiască, ear' dela ei (preoți) întru acest lucru rînduita specifică — cu a voastră înștiințare — mie cât mai degrabă a-mi trimite“.

Asemenea dispozițiuni a emanat și episcopul Petru Petroviciu din Timișoara, care prin circularele sale dno Timișoara 7 Iunie 1787 Nr. 1946 precum și dno Faur 1789 Nr. 3692 dispune: „Catechisul pre prost și deschis spre folosirea pruncilor a tâlcui, altminterlea și raportul însuși pentru acel lucru după formularul cel scris a face și trimite“.

Eppul Iosif I. Sacabent prin cerculariul dno 6 Martie 1792 dispunea: „Se învățați în școală catechisul cel scurt, cu întrebări și cu înțelegere bună și se-l tâlcuiți — care datorință a voastră cea mai de căpetenie să fie.“

Așa se apreția acum un secol creșterea religioasă a tinerimei. Nemuritoriul Episcop Popasu, carele a regenerat și pus pe base solide școalele diecezei sale, eată se scria la 1866 preoțimei sale: „Catechisăciunea aceea înaintea mea este una din petrele de probă, după care voi judeca preoțimea încredințată îngrijirii mele archiepiscopale.“

Ne-a mahnit mult faptul, că bunul român Bredicean a trebuit să vină anul trecut în sinodul eparhial cu propunerea: ca preoțimea noastră să propună religiunea în școale.

Cuvântările de deschidere ale sinoadelor eparhiale de an și estimp — cu dreptul au atins și decadența simțemântului religios la poporul nostru, și noi trebuie să dăm cuvenita importanță acestor autoritative voci.

În fața celor premise, de dorit este, ca ven. preoțime să nu întrelase atât în interesul generel al bisericii, cât și special în interesul seu propriu, a-și implini datorința, de a propune religiunea în școalele populare.

Sunt în mare retăcire aceia cari cu convocare la „bancrotarea protestanților“ în ale predicilor, ne lasă a deduce că predicile și catechisăciunea bisericească nu duc la scop.

Eată ce zicea nemuritoriul Episcop Popasu: „Pe acela din preoțime il voi ținea de servitoriul luminat, religios, tare în religia strămoșească, credincios bisericii căreia slujește, și adevărat părinte al poporului, care îl susține, în a cărui biserică catechisăciunea e bine cercetată, prinde rădăcini și sporește.“

Astmod înțelegea acest apostol al cultului românesc cheamarea preotului român.

Una dorim să se știe, că credincioșii bisericii noastre nici când nu se pot pune în comparațiune în ale progresului cultural cu credincioșii bisericii protestante, din care motiv și îndatoririle și problema bisericii noastre față de cultura poporului e cu mult mai dificilă.“

Admitem, că momentul covârșitor în cele religioase este cultul divin, care special în biserica noastră orientală este înălțător, dar să nu perdem din vedere, că au trecut timpurile fericite, când poporul era strâns legat de credința sa strămoșească fie și numai prin formalitățile cultului, astăzi diferite curente, morburi sociale și proci mincinoși, tind a căștiga alte convingeri poporului și a-l înstreina de biserică; față de acest pericol preoțimea noastră are a-și ridica cuvântul evanghelic și a sădi adânc în inimile credincioșilor convingerea religioasă morală în cele ale credinței creștine.

Când ni revocăm în memorie concludul conferinței preoțești a tractului B. Comloș, prin carele s'a zis că predicile nu duc la scop întru combaterea nazarenismului, ni închipuim o armată, carea ajunsă în fața inimicului, depune frumuseș armele, fără să fie usat măcar de ele.

Prin ce alta, dacă nu prin puterea cuvântului poate preotul mișca inimile și a convinge pe cei rătăciți, despre pasul lor greșit?

Cuvântul mișcă inima omului, dar nu o influințează, nu o atrage ca și exemplul.

Până când mare parte din preoțimea noastră însăși nu ține la reverență, la autoritatea sa, la frecventarea bisericii și în interesarea de cauzele școlare și în general de soarta poporului, ba am putea produce casuri concrete, unde unii din preoțimea noastră s'au făcut unelte oarbe în mâinile adversarilor, denunciând pre unii factori culturali, cari și sacrifică viața pentru neam, până atunci să nu ne prindă mirarea, că cuvintele lor nu sunt aprețiate din destul, că poporul însuși devine străin de asemenea preoți, și în conștiință se înstreinează de biserică sa.

Bătrânii poporului au văzut pururea în preot pe „părintele“ lor, care a simțit pururea durere pentru durerile poporului, neîntrelăsând la ori și ce ocaziune a da sfaturi credincioșilor în toate necasurile vieții, cu un cuvânt, raportul între preot și credincioșii săi era mai intim, mai viu.

Cât timp preotul a fost și va fi „părintele poporului“, și în conștiință va sta în raport mai intim cu credincioșii săi, se va interesa de soarta, economia, dările, drepturile și datorințele poporului său, ca același să poarte o economie cât mai rațională, va nisui, ca poporul să se familiarizeze cu ideea de a-și face băiatul un bun măestru ori comerciant, nu putem avea temere, ca poporul să decadă.

Ni se va imputa, că noi facem totul din preot. Da facem totul și trebuie să facem, ca să și putem totul aștepta dela preot, pen-

tru-că biserica ne este totul, sub al ei scut și pleacă poporul soarta sa, căci străini suntem în patria mamă.

Ingrijiri serioase ne cuprind, când vedem cum generațiunea tineră a preoțimei — în mare parte s'a depărtat dela vederile sănătoase ale bătrânilor preoți, voind să facă din „părintele“ poporului „oficiant modern“, care întocmai unui instrument musical, după ce și-a finit serviciul în biserică, crede că și-a împlinit chemarea, car' afară de biserică are o prezentare străină.

În resumat cerem. Pentru susținerea și dezvoltarea simțului religios se recer următoarele a) catechizațiunea în școale și biserici prin preoți b.) interesarea mai vie a preoțimei de soarta poporului. c) Publicarea și răspândirea de scrieri religioase, morale pentru popor.

(Va urma).

Nonă colonii maghiare în Bănat.

Ungurii în comitatul Caraș-Severin în timpurile din urmă au început a veni cu grosul de prin jurul Măcăului partea nordică a Ungariei, astfel că în Caraș-Severin să înmulțesc satele ungurești din ani ce merg; anume în părțile Lugoșului sunt: Szapary-falva, Gizella-falva, apoi Bethlenhaza; ear' de vre-o 3 sau 4 ani alte colonii lângă Balinț au format marele Bodo-falu și lângă Făget marele Igaz-falu. Astfel că locurile pe cari mai înainte le foloseau Românii, sunt toate ocupate. Și le merge foarte bine la cei veniți, așa că numai cei de lângă Topoloveț și Șuștra (Timiș) au fugit eară de unde veniseră.

Tapia din Caraș, unde a re purtat tata Traian victorie, devine ungurizată de străini!

Românilor numai le promit domni fibirei și notarii, dar' nu le dau nimic; sunt ca sclavii, fără drepturi, în propria lor patrie!

Acum s'a pus la cale tăierea pădurii din hotarele Tirgoviște, Babșa și Fădimac pentru înființarea unei noue comune ungurești.

Unde sunteți voi conducători naționali din Bănat? Până unde voiți a merge cu oportunismul vostru!

Bănățeanul.

Regina Natalia.

Asta e mama regelui Alexandru al Sârbiei și fosta soție a tatălui seu cunoscut sub numele de Milan Obrenovici, care și el a fost rege al acestei țeri până în anul 1889.

Deși regină, e nenorocită în căsnicie. Fostul ei bărbat, Milan, ca băiat încă rău crescut, ca soț și rege a fost și este unul din cei mai stricați oameni de pe fața pământului. De blăstămățiile lui vorbește cu scârbă toată lumea, și îl desprețuește ori unde vine, numai cinste nu 'i-se arată.

Si cu un astfel de om trăia regina Natalia, al cărei chip îl dăm azi, timp de 13 ani, până s'au despărțit în anul 1888 și de atunci nu mai sunt soț și soție, ci numai „părinții regelui Alexandru“. Amândoi petrec cea mai mare parte a vremii în străinătate și numai din când în când vin, pe câteva săptămâni în Sârbia, să-și vadă copilul. Ea, fosta regină Natalia, mai mult petrece în scaldă franțuzească Biarritz.

Ea se trage din Basarabia; tatăl ei a fost colonel în armata rusească și îl chema *Keciko*, ear' mama o princesă Stirbei, româncă din Moldova. I-se duce vestea Nataliei, că este o femeie de inimă foarte bună.

Din ticăloșiile dirigătorilor ungurești carte cetire.

(Urmare)

Körner József, notariul, recunoaște, că după alegere i-a amintit primariul Oance Ioan despre cei 5 floreni; zice că această faptă comisă de vizitiu a comunicat-o cu Beliczay Sándor pe timpul asentărei militare ținute în Beiuș în anul 1897; zice că Beliczay Sándor a venit în furie, pe vizitiu a voit să-l bată, din serviciu l'a alungat, cei 5 floreni i-a detras din simbria vizitiului, suma aceasta a transdat-o dînsului, ca s'o transdeie lui Oance Ioan, ce dînsul conștientios a și împlinit.

Beliczay Sándor recunoaște, că după alegerea de primar din anul 1897, la mai multe săptămâni notarul Körner József l'a întrebat, că are cunoștință despre faptul acela, că vizitiul său a primit dela primarul Oance Ioan 5 floreni; zice, că despre aceasta nimic n'a știut, recunoaște că pe vizitiul îndată l'a luat la răspundere, care a recunoscut primirea sumei de 5 floreni; — eară dînsul — Beliczay Sándor — îndată a făcut calculul cu vizitiul, a detras din simbria aceluia 5 floreni, suma aceasta de bani a transdat-o lui Körner József să o transdeie primariului Oance Ioan; ear' pe vizitiu îndată l'a alungat din serviciu.

Ce minciună grosolană! Beliczay Sándor și Körner József s'au consultat să fabrice o minciună, cu ajutorul căreia să scape de rușine!!! și nu li-a venit în mintă proverbul român care zice: „Cu minciuna poți prânzi, dar' de cinat nu“.

Körner József zice, că Beliczay Sándor a luat la răspundere pe vizitiul său cu ocaziunea asentărei militare, care în Beiuș s'a ținut în anul 1897 în prima jumătate a lunii lui Aprilie, atunci a voit să înfățișeze pe vizitiu cu primariul Oance Ioan, atunci a detras cei 5 floreni din simbria vizitiului, și i-a transdat dînsului pentru de a-i transda primariului Oance Ioan.

Beliczay Sándor fisolgăbirul de model spune, că pe vizitiu l'a luat la răspundere pentru fapta aceasta peste mai multe săptămâni după alegerea de primar din anul 1897-lea; — și atunci a detras cei 5 floreni din simbria aceluia.

Dar' vizitiul e dracul! prin aceasta se destupă minciuna acestor doi simbriași ai diavolului, căci vizitiul în anul 1897, finea luni lui Ianuarie nu mai servia la Beliczay Sándor, ci depărtându-se definitiv dela dînsul, încă în luna lui Ianuarie a pășit în serviciu în Oradea-Mare, și de atunci tot acolo servește; și așadară nici după alegere peste mai multe săptămâni, nici cu ocaziunea asentărei în luna lui Aprilie n'a

putut fi luat vizitiul la răspundere de fisolgăbirul Beliczay Sándor, și precum zice Körner József, n'a putut fi amenințat cu bătaie pentru fapta aceasta, dar' nici n'au putut fi detrași 5 floreni din simbria lui, căci de două luni și jumătate deja nu era în serviciu la Beliczay Sándor. — Lucru evident, că Beliczay Sándor a primit cei 5 floreni dela vizitiu; adecă acest protopretore de model intru atâta s'a dejosit, încât pe vizitiul său încă l'a folosit la corțesiri, și l'a instruat, ca prin abuzuri să încaseze bani pe partea dînsului dela aspiranții de primari, sau dela primarii deja aleși, dar' rău solvitori.

Eacă două figuri ilustre, cari sunt aplicate în serviciu administrativ, ca să fie sprijinitorii dreptății și adevărului, cacă doi fabricanți de minciuni, cari sunt oficanți de model în vastul comitat al Bihorului.

Al treilea martor Leza Mitru a fasionat, că în anul 1896 a fost ales de membru în reprezentanța comunală din comuna Remetea; după alegere agentul de acolo Schönzweig József l'a făcut atent, că pentru osteneală trebuie să doneze protopretorelui un cubul de ovės. — Dînsul a și dus la Beiuș ovėsul „dar' agentul a zis, că numai atunci să meargă cu ovėsul și să-l transdeie, dacă el, agentul, va vorbi cu protopretorele; întemplantându-se, la avizul agentului a mers cu ovėsul în curtea pretorială, și l'a transdat vizitiului lui Beliczay Sándor.“

Martorul Popa Petru din comuna Șencani a fasionat, că în anul 1888 a fost ales de primar comunal. Înainte de alegere l'a agrăit Leipnik Márton, agentul lui Beliczay Sándor din comuna Șencani, zicându-i, că dacă voește să fie primar, atunci trebuie să deie bani de spese, ca să fie pregătit la aceasta și fibirul; deci a solvit la mâinile agentului Leipnik Márton o sumă considerabilă; acesta a mers cu banii la Beiuș, și re'ntorcându-se de acolo i-a zis, că cu protopretorul a isprăvit treaba. Sosind alegerea, a fost ales de primar.

Tot acest martor a mai fasionat, că în anul 1891 earăși a cerut agentul Leipnik Márton de la dînsul bani, i-a transdat 14 floreni; acesta a mers cu banii la Beiuș, și re'ntorcându-se a zis: „Treaba e bună cu fisolgăbirul“. Urmarea a fost, că eară a fost candidat și ales de primar.

Tot acest martor fasionază mai departe, că de mulți ani se vorbește, că numai acela poate fi primar, care dă bani pentru fisolgăbirul.

Martorul Martin Todor, actualul primar în comuna Șencani, a fasionat, că a fost ales de primar în anii 1894 și 1897. Agentul Leipnik Márton a zis cătră dînsul, că aceea lege a pășit în viață, că pentru

Renegaților....

Din al mamei sin pornit-ați după nume și avere,
Și cu dragostea străină sufletul vi-ați veninat.
Este duh în voi și glavă?... Mai aveți în ochi vedere?...
N'a secat inima voastră de a chinului putere
Dup'atât de greu păcat??...

Iuda cel fără de lege 'ș-a vândut învătătorul!
Sărutarea i-a fost semnul și cuvântul prietenos.

Voi măcar nici sărutare n'ați mai pus pre obrăjorul
Bietei mame, dimpotrivă, ați lovit-o cu piciorul,
Ca p'un chiot făr' de folos!!

Urgisita alergare după un „os de ros“ v'aduse
Să uitați lege și limbă, să uitați voi tot ce-i sfânt!!

... N'aveți duh în gura voastră! mîntea pre pustii vii dusă,
Steaua vieții, înroșită, de pe cer în grab v'apuse
Să pieriți de pre pământ!...

Ei, dar Iuda-și trase plata!..... Spânzurarea... oase n vânturi

Corbii croncănind făcut-au mare-ospăt din carnea lui!!!...
Dar a voastră plată care-i?..... Stați!... Strigoii din momânturi
Lacomii pieptul să vi-l roadă printre urlete și cânturi
Cu toți dracii iadului!!
Bogoltin, Aprilie, 1898.
Al. Muntean al lui Vasile.

Poesii populare.

Mere fata sîraviană
Pe drumu Sibiului,
La fecioru Grecului.
-- Ia-mă voinic, ia-mă dragă
Și de tine tu mă leagă.
— Fată, nu te pot iubi,
Pe frate-tău cel mai mic,
Care'l cheamă Siminic.
— Dacu ce 'l-oiu otrăvi,
Ca tu să mă poți iubi?
— Du-te, 'n câmpu rotelat
Este-un șerpe spânzurat,
Din gură sânge-'i picură,
Din coadă otrăv-'i cură,
la pahar

De criștar
Și te du și-'l spriginește,
Pe frate-tău otrăvește.
Vine frate-său acasă
Dela lucru, dela coasă:
— Ean' dă-'mi, soră, apă rece
Că sudori grele mă trece.
— Apă rege n'am adus,
D'a te 'ntinde colo sus,
Ia cel pahar și-'l golește,
C'acela te răcorește.
Fratele se întindea,
Și paharul îl golia
Il goli, apoi muri.
Fata înapoi merea
Cu voinicul să 'ntâlnea
Pe drumu Sibiului:
— Ia mă fecior, ia-mă dragă,
Că am pot să-'ți fiu dragă,
Că voia și-am împlinit:
Fratele mi-am otrăvit.
Ba, fată, nu te-oiu lua,
Că dacă ti-'i mânia
Și cu mine-'i face-așa.
Și fata se jelnicea:
— Creșteți flori și înfloriți,
Că mie nu-'mi trebuieți.
Creșteți, creșteți cât gradu,
Să cunoască și altu,
Că numa un frate avui

Și și p'acela 'l perdui,
Il perdui că'l otrăvii:
Pentru-un voinic, ce iubii.

Țîpau ochii peste deal,
Vezuui fată din Ardeal.
Despletind peruț galben;
Despletind și blăstămând,
Blăstămându-'și norocu
De ce nu-'și află locu.
La un loc pe drum mergând
Să-'ntâlni cu-un moș bătrîn:
— Da tu fată
Supărată,
De ce-'ți blastemi norocu?
Că eu ts norocu tău,
Țimis dela Dumnezeu:
In patuzeci de tuluci
Și patruzeci de junince.
— Hălamu să și-le mănca!
Decât cu un moș ca tine,
Să-'mi fie de el rușine:
Mai bine cu-un tinrel,
S'aibă numa un sumănel
Să trăiesc cu drag cu el;
Tinărele săracu
Me la rit, s'adune fân,
Vine-acasă fuerând,
Eu 'l imbiu cu demăncare,
El zice că n'a mânca,

trebuie să se deie bani protopretorului. Pasionează martorul că dînsul în 1894 a fost ales de alegere, în anul 1897 după alegerea lui solvit pentru protopretor 10—10 fl. Martorul agentului Leipnik Márton. A fost ales și aceea, că e secret public, i-a spus agentului Leipnik Márton, că numai acela poate fi primar, care pentru acest post dă un solgăbiru lui Beliczay Sándor.

Martorul Ungur Sandre din comuna Șencani a fost fasonat, că o parte mare a poporului din comună l'a voit pe dînsul de primar, agentul Leipnik Márton auzind aceasta i-a spus că numai așa poate fi primar, dacă dă bani pentru solgăbiru. Dînsul a spus 10 floreni; agentul a zis, că pentru aceasta nu poate nici deschide ușa protopretorului, fără dînsul — agentul speranță că-i va recăpăta — a mai spus din ai săi 10 fl. Martorul bani nu dă, și pre lângă toate că poporul l'a ales de primar, nu a fost candidat.

Pasionează mai departe, că toți locuitorii din comună, că numai acela poate fi primar, care plătește la mâinile agentului Leipnik Márton bani.

Martorul Bar Vasilie din comuna Șencani a fost fasonat, că o parte mare a poporului din comună l'a voit pe dînsul de primar, agentul Leipnik Márton auzind aceasta i-a spus că numai așa poate fi primar, dacă dă bani pentru solgăbiru. Dînsul a spus 10 floreni; agentul a zis, că pentru aceasta nu poate nici deschide ușa protopretorului, fără dînsul — agentul speranță că-i va recăpăta — a mai spus din ai săi 10 fl. Martorul bani nu dă, și pre lângă toate că poporul l'a ales de primar, nu a fost candidat.

Pasionează mai departe, că toți locuitorii din comună, că numai acela poate fi primar, care plătește la mâinile agentului Leipnik Márton bani.

Martorul Bar Vasilie din comuna Șencani a fost fasonat, că o parte mare a poporului din comună l'a voit pe dînsul de primar, agentul Leipnik Márton auzind aceasta i-a spus că numai așa poate fi primar, dacă dă bani pentru solgăbiru. Dînsul a spus 10 floreni; agentul a zis, că pentru aceasta nu poate nici deschide ușa protopretorului, fără dînsul — agentul speranță că-i va recăpăta — a mai spus din ai săi 10 fl. Martorul bani nu dă, și pre lângă toate că poporul l'a ales de primar, nu a fost candidat.

Pasionează mai departe, că toți locuitorii din comună, că numai acela poate fi primar, care plătește la mâinile agentului Leipnik Márton bani.

Martorul Bar Vasilie din comuna Șencani a fost fasonat, că o parte mare a poporului din comună l'a voit pe dînsul de primar, agentul Leipnik Márton auzind aceasta i-a spus că numai așa poate fi primar, dacă dă bani pentru solgăbiru. Dînsul a spus 10 floreni; agentul a zis, că pentru aceasta nu poate nici deschide ușa protopretorului, fără dînsul — agentul speranță că-i va recăpăta — a mai spus din ai săi 10 fl. Martorul bani nu dă, și pre lângă toate că poporul l'a ales de primar, nu a fost candidat.

Mocoiu Gavrilă din Șohodol-Lazari fasonat, că se vorbește publice în comună, că numai acela poate fi primar, care pentru primărie dă protopretorului bani, și pentru aceea a cutedat și dînsul să l'imbie pe solgăbiru cu 30 fl., dar' nu i-a primit de la el, abunăseamă pentru aceea, că suma a fost prea mică, și altul i-a promis și dat mai mult.

Martorul Dan Petru din comuna Drăgoteni, — fasiunea sa făcută cu ocaziunea investigațiunii din luna lui Maiu, și publicată în Nr. 150 al ziarului „Tribuna Poporului” — prin care mărturisă, că dînsul pentru primărie de-a dreptul la mâinile fisolgăbiru lui Beliczay Sándor a solvit 30 floreni, susține întru toate, și o întărește cu depunerea jurământului.

Martorul Roman George (senior), preot, locuitor în comuna Mizieșiu; — care cu ocaziunea investigațiunii ținută în luna lui Maiu a negat, — în August 14-lea a fasonat, că în anul 1895 a solvit de-a dreptul la mâinile lui Beliczay Sándor 40 fl., în pronunțoriul din Beiuș, la via acestuia, și aceasta fasonare a întărit-o cu depunerea jurământului.

Aceasta fasonare a lui Roman George au sprijinit-o Clintoc Ilie, Tarcuțiu Vasilie, Manje Ioan, și învătătorul Ciaviciu Nicolae, precum mai mulți martori din comuna Mizieșiu.

Martorul Creț Flore din Drăgoteni, îi spune în față lui Lero Theodor, că pentru de a se pute susține în primărie, cu ajutorul dînsului și a mai multor conlocuitori a împrumutat din Beiuș dela om privat 90 fl., cu scopul de a-i duce fisolgăbiru lui Beliczay Sándor, și banii i-a și dus de-adreptul la acesta. Lero Teodor neagă toate, însă admis fiind la jurământ, a denegat depunerea, fără motiv.

Martorul Stanciu Miron din comuna Ivăniș, își susține întru toate fasiunea publicată deja în Nr. 150 al „Trib. Pop.” prin care mărturisește, că pentru primărie a plătit pe partea protopretorului Beliczay Sándor 45 floreni.

Martorul Flore Alexa din comuna Prisaca, își susține întru toate fasiunea sa publicată în Nr. 150 al jurnalului „Trib. Pop.” prin carea mărturisește, că în anii 1891 și 1894 a plătit pentru primărie pe partea fisolgăbiru lui Beliczay Sándor, câte 60 fl.

Susține mai încolo, că în 1897 a solvit la mâinile agentului Bolkas Sándor, matriculant, pe partea lui Beliczay Sándor, a agentului matriculant și a notariului Csumpe Tivadar 70 fl.

A susținut mai încolo, că cel mai sincer și intim amic și tovarăș al lui Beliczay Sándor, proto-agentul Herz Jóska, cărețmar în comuna Pocola, în anul 1887 pentru pri-

măria din comuna Prisaca a cerut dela dînsul 80 floreni. Cu un cuvânt acest om de omenie și-a susținut întru toate fasiunea făcută în luna lui Maiu.

Cărgie Sav din comuna Pocola, neagă, că în 1888 sau în alt an să fi solvit pentru primărie lui Beliczay Sándor 40 fl. În vătătorul Barbuț Theodor însă îi spune în față aceasta. Cărgie Sav e admis la jurământ, însă deneagă depunerea jurământului, fără de nici un motiv.

Burtic Vasilie din comuna Petreasa, neagă, că ar fi solvit lui Beliczay Sándor pentru primărie oare-care sumă de bani. Admis fiind la jurământ, deneagă depunerea, fără nici un motiv.

Acest martor recunoaște, că proto-agentul Herz Józka din comuna Pocola, cu căruța dînsului a mers în anul 1897 la alegerea de primar la casa notarială de Remetea, unde nu avea nici un lucru.

Martorul Blașiu Vasilie din comuna Dumbrăvița de Codru fasonază, că în 1897 înainte de alegere a solvit pentru primărie la mâinile proto-agentului Herz Jóska 50 fl., carea sumă de bani — nefiind ales — după alegere proto-agentul i-a replătit-o în Beiuș.

Mărturisește martorul și aceea, că în anul 1897 cu mult înainte de alegerea de primar, conform dispozițiunii legei comunale, a fost la protopretorul Beliczay Sándor să-l roage pentru de a-l candida de primar, însă Beliczay Sándor l'a îndrumat pe martor să vorbească în cauza aceasta cu proto-agentul Hercz Joska din Pocola.

Beliczay Sándor a replicat la fasiunea aceasta, că Blașiu Vasilie la dînsul n'a fost pentru candidatura de primar, și că pe omul acesta nici nu-l cunoaște. Sărmanul Beliczay Sándor, se apucă de frunză și iarbă, ca să scape de rușine, și tot mai tare se incurcă prin negările sale. Dar' nu-l cunoaște pe acest frunț, când acesta de mulți ani e membrul antistiei comunale, și în anul 1897 încă fu ales de vice-primar la restaurațiunea presidată de protopretorul. Altcum poate să nu-l cunoască, căci memoria începe a-l părăsi, azi-măne nu va cunoaște numai pe iubitul și sincerul seu amic și frate de cruce Hercz Jóska. (Va urma.)

La munți . . .

Biserica și școala sunt razimul poporului român de 19 veacuri.

Nimenea nu l'a apêrat mai cu drag și mai desinteresat de cât aceste două instituțiuni dumnezeiești! Nimenia nu l' poate scoate din întunericul neștiinței de cât cuvântul lui Christos și cartea românească!

Nu mi-i da tu sălaş mie?

El 'ți-a da

Tu ti-i culca

Dimineață ti-i scula

Și firea ti-i strămuta.

Pleacă mândra tot în fugă,

Se silește să ajungă.

— Sara bună-om de-omenie!

Nu mi-i da tu sălaş mie?

— Du-te, du-te, tu spurcată,

Și de lume blăstămată,

Că 'ți-ai lăsat pruncu mic

Și 'n lume te-ai prăpădit

— Dacă nu mă ierți, bărbate,

Dă-mi pruncu să-l iau cu mine

Și să mă scap de rușine,

Că după prunc stau să mor,

— Ba mai bine îl omor!

Ea prins' a să tângui,

Pêrul a 'și'l despletit,

Și-atâta se jelui

Până inimai-l pocni.

Doritorii ce vor a-și procura porumb (cucuruz) românesc, calitate bună, sănătoasă, cu preț moderat, se se adreseze la dl. C. M. Zănescu, afacere de comisiune în Brașov, care se ocupă de mult cu această afacere.

Preoții și învățătorii au trăit cu mari greutate, dar' au fost la culmea chiamării lor, desvoltând în poporul nostru credința în cuvântul lui Christos și dragostea de cartea românească!

Tainici și modești apostoli ai dreptății, frățietății și egalității tuturor popoarelor patriei au fost dinșii în cursul veacurilor.

Erau frați între ei, pentru-că aveau părinți și frați și surori, cari dacă sângerău de vre-o durere, alergau să le lege ranele: dacă pleca cineva în calea lui Dumnezeu, dându-și duhul, lacrimile din ochii lor erau ușurare și alinare tuturor suferințelor . . .

Acum suntem la încrușișarea drumurilor! Preoții sfintei biserici, cei mai mulți, cu demnitate apêră interesele poporului nostru. Tot așa și învățătorii de la școalele confesionale! La cele comunale însă și la cele de stat, chiar dacă voință ar avea învățătorii români aplicați la ele, să facă azi o treabă națională, mâne pot să apuce drumurile cu familiile lor cu tot, că „trădătorii de patrie” nu pot să mănânce „pâne maghiară” și să fie și maghiarofalăi! Cu toate aceste multe lucruri bune le face omul, dacă pre lângă voință are și modul cum să apuce lucrurile.

Implinească-și învățătorii români aplicați pe la școalele comunale ori de stat, datorințele în sensul adevăratelor principii pedagogice, nu slujind unor principii scrintite, nesăbuite.

În chipul acesta vor pune ori-unde și ori-când pondul principal pe educația în limba maternă, care are să fie baza cunoștințelor limbilor străine.

Resultatele câștigate pe calea arătată sunt de tot îmbucurătoare, pre când umblând după obrazuri laudate de cătră cei cu maghiarisarea, sublima lor misiune se reduce la rolul rușinos al trădării de neam.

Ne-a ferit bunul Dumnezeu de asfeliu de apariții dureroase, mai ales la școalele noastre confesionale vedem chiar apostoli ai culturii naționale.

Nu putem zice aceasta și despre ceilalți colegi ai lor, cel puțin nu, fără a comite un păcat greu și strigătoriu la ceriu.

Pentru anume interese egoistice, de frică, ori doară chiar din dragoste, cei dela școalele comunale nu prea știu seamă de psihologia poporului, și de adevărata pedagogie, ci se dau pèrului, întorcând sumanul din cătrău bate vântul!

Acest feliu de dascăli sunt mai ales pe la orașele și satele de pe șesurile patriei.

La munți, până bine de curând, n'au fost nici de sămânță!

Au văzut însă străinii, că Românul muntean e deștept la cap și bun la inimă, mai ales în fostul confiniu militar româno-banatic, și reflectând la împrejurarea, că poporul e crescut militarăște, deci supus poruncilor, i-au dat școli comunale, cu înșelăciunea și cu vicleșugul.

Eată ce spun credincioșii mei din Bogoltin, — la întrebarea, că de ce n'au școală confesională?

— Părinte, răspunse odată un moșneag, că noi, de, vezi D-ta, nu știm vorbi ca domnii.

— De ce moșule? — Că nu ni-s învățați la atâtea mirozenii! Că, iacășa o fost și cu școala noastră. Ne întrebă, când se desfăcu granița, că ce școli voim noi: comunale ori confosionale. Noi gândeam așa: luăm ce-i a comunei, de altele nu ne trebuie, că vezi, confosionalele alea nu știam ce-or fi, că nu pricepeam.

Până nu l'oiu sêruta.

Da bătrînu, vai de el,

Me' la rit s'adune fên,

Să duce tot schiopătând,

Vine-acasă tot gemend,

De l'imbui cu de mâncare,

Zice, că poftă nu are,

S'astern patu,

Să-i leg capu.

Pusei șaua pe murgu,

Luai drumu de-alungu,

Când fusei lângă mândra,

Murgu prinse-a râncheza:

— Ieși mândruță pân'afară,

Ce 'ți-am spus, să-ți mai spun eară

— Eu, bade să ies nu pot,

Că-mi adun tortu pe cot,

Focu'n vatră gârgărează,

Pruncu 'n leagăn bundărează,

Bărbatu-i culcat în pat,

Cu pușca plină la cap,

Trei piștoale

La picioare,

Ușile scârțlesc tare

— Dacă-i rîndu-asa nevastă,

Pleacă-ți capu pe fereastă

Și-mi da gura s'o sêrut,

Că de o lună încă-i mult.

Mândra capu-și aplecă

Sus pe Murgu să afiș,

Când pusă picioru 'n scară

Să văzu la trei hotară

Când pusă și celalalt

Să afiș lângă Bănat,

La fântâna corbului,

În mijlocul codrului.

— Hai, mândră, să hodinim

Să vorăim, să ne iubim.

Să pusă ră hodiniră.

— Caută-mi mândră 'n cap oțră

Ea se dete a-i căuta

Și la lacrimi a vêrsa

— Hai mândruță, dragă mea,

Oare mă arzi ori mă frigi,

Ori cu lacrime mă pici?

— Nice te ard, nici te frig,

Numa cu lacrimi te pic,

Că un flieș, băiat mic

L-am lăsat și am venit.

Țișele tare mă dor,

Inima-mi arde de dor,

Că 's gata și stau să mor.

— Hai mândruță, mândra mea,

Dacă-i rîndu chiar așa,

Că te afi înșelată —

Tu 'n alte haine te găță

Apoi te du la bărbat

Și când el a fi culcat

Zi-i așa: Om de-omenie,

— Confesionale vrei să zici, moșule.

— Știe-le Dumnezeu, care ar fi fost mai bune, dar' vedem, că astea-s rele! N'auzi D-ta cum zic copiii cătră noi: *Cecereșcu Ijus Creștom?* Mi-se pare părinte, că ar vorbi ceva de Iisus Christos, — dar' să ne spui D-ta ce-o fi „*cecereșcu*“ ăla?

— *Dicsértessék a Jézus Krisztus!* așa zic copiii, moșule.

— Așa, așa, părinte, că ziserăm noi, dar' nu știm ce-o fi vorba aia...

— Toate vorbele înseamnă: Lăudat să fie Iisus Cristos!

— Așa! mare-că, de ce nu spun iei românește?

— Pentru-că așa voește cel ce-i învață!

— Pă-i nu-i iel român?

— Ba-i român!

— Ei, ș'atunci de ce să mărește iel naintea altor nații?

— Vezi, moșule! Dacă aveam noi azi școală confesională, la noi în sat, și în tot locul prin munții noștri, să ști bine, că n'ai fi auzit nici odată de „*cecereșcu*“!

Așa n'ai ce să faci! În școlile confesionale, adecă după legea bisericii noastre, ar fi poruncit P. S. Sa Episcopul nostru. — Care dascăl ar fi vătămat legea noastră românească, n'ar fi stat sub scutul lui nici o zi, nici un cias. — Așa plătoște române cuiul străin în casă! Eu cred, că mă pricepuși taică moșule!

— Priceput, părinte, și mă doare inima că am fost noi așa de proști și nu ne trasărăm sama, ce o fi mai la urmă!

Dar' plec, părinte, vom mai vorbi noi de sară, mă duc cu câteva boabe la moară.

— Să mergi sănătos și în pace tată moșule!

— Sărutăm mâna, părinte. . . , sănătate! . . . Si plecă moșul meu.

Din conversațiunea mea cu moșul acesta să vede în modul cel mai eclatant ticăloșia, cu care au tras pe sfoară bietul popor, și astfel, chiar și la munte, unde până acum „aerul cel rău din gropi nu putea străbate“ cum a zis nemuritorul Andreiu Mureșanu: „*eată că a străbătut!*“

Dar' Bogoltinul și giur are multe pietri și stânci, va intra în ele acel aer rău, și ferit va fi poporul de el, căci până când ni-e dragă legea strămoșască și limba maicii, „*cecereșcu*“ ori alte bazaconii nu ne-or smulge din sinul poporului românesc.

Doar' va veni și pentru ciobanii dela munți dreptatea și lumina cea adevărată, ș'atunci molohul maghiarisării se va prăbuși în țărână de piepturile de oțel, de inimile de foc și mințile de fulger ale românului muntean!..

Bogoltin, 1898.

Muntean al lui Vasile.
proot gr.-ort. român.

Din Munții-Apuseni.

18/30 Aprilie 1898.

Multe sunt necazurile și pe aici prin munți, — după cum am cetit în zilele trecute chiar și în prețuitul ziar ce redactați — dați-mi însă loc tot în coloanele acestui ziar, ca să dau expresiune momentelor fericite ce le-au avut acești munți în ziua de 15/27 Aprilie a. c.

Soarele atunci apare mai sublim și mai strălucitor, dacă se ivește după o tempestate cutropitoare; așa și la noi, zilele de bucurie, ca și acea despre care vorbesc, sunt zile epocale și de dulce reamintire.

Eată ce s'a întâmplat. La vestea imbu-rătoare, că pe Mercuri în 15/27 Aprilie sosește la Zlatna prea iubitul nostru *Petru Popoviciu*, care de mult a fost ales, ear' în ziua de Dumineca Tomii a fost și chirotesit de protopresbiter gr. ort. al tractului Abrud, vestea aceasta ca un fulger s'a lăsat de la un capăt al tractului protopresbiteral până la celalalt. Dar' pre cum nu este pădure fără uscături, așa vor fi fost și suflete, cari predominat de interese, li-a sunat nu prea imbucurător această veste, ceea-ce s'a dovedit și cu ocasiunea alegerii și întăririi de protopresbiter a alesului inimii noastre.

Mari speranțe și-au legat credincioșii acestui tract de tinărul paroch Petru, mai marii bisericii noastre încă ne-au încredințat, că vrednic conducătoriu ne-am știut alege.

În dimineața zilei de 15/27 Aprilie la gara din Zlatna era concentrată întreagă preoțimea și învățătorimea acestui tract de dincoaci de „Dealul mare“, dimpreună cu numeroși fruntași de ai comunelor, o frumoasă cunună de dame și domnișoare, elevii de la școala gr. or. din Zlatna, dimpreună cu comitetul bisericesc și o mulțime de popor, cari toți așteptau cu nerăbdare pe cel dorit.

Trenul sosește, și când cel așteptat se ivește, un întreit „să trăiească“ resună din pepturile tuturor, ear' treascurile și clopotele bisericilor din Zlatna fără deosebire de confesiune, anunță o zi sârbătoarească. În numele preoțimei de dincoaci de Dealul mare îl bineventează cu cuvinte alese și însuflețitoare parochul din Zlatna Em. *Beza*, punându-i de prototip al jertfei pentru binele obștesc pe Dumnezeu-Omul Iisus Christos, pe apost. Pavel și pe marele Andreiu, în urma cărora este dator a pași cu același zel și cu aceeași abnegațiune, — ear' în numele învățătorimei îl bineventează L. *Giurca*, zicând într'alte: „Bine ai venit, conducătoriu al nostru! și zicem cei meniți de soarte, a respândi cultura în poporul român, fi-ne conducătoriu vrednic, căci: cultura e știință, știința dă viață, și poporul românesc vieță vrea! Ear' împlinindu-ți conștiințios aceasta, și-ai împlinit datorința față de neam și față de biserică“. La ce P. O. D. protopop mulțamește în termini aleși pentru primirea ce i-s'a făcut, promițând că pururea va lucra pentru îndeplinirea ce i-se impune ca părinte sufletec al acestui tract.

Dela gară, în sunetul clopotelor și buibuitul treascurilor, mulțimea cu protopopul în frunte sosește la biserică, care era îndesuită de public românesc, și străini, și de unde au putut lua și străinii pildă vie cum ne știm prețui și noi pe ai noștri. Se săvârșește ceremonialul obicinuit la astfelu de ocațiuni prin protopop, ear' după eșirea din biserică publicul se intrunește la dejun, unde de pe fețele tuturor nu se putea ceti decât o bucurie care nu se poate descrie cu colorile unei pene fie cât de măiestre.

După dejun o parte din preoți și doamne preotese, învățători etc., urcând mai multe trăsuri îl petrec pe iubitul lor șef în drumul cătră Abrud.

Pare-că chiar și natura era vesele întocmind a fi ziua aceea ca una dintre zilele cele mai plăcute de Maiu. Cu drag îmi voi reaminti suvenirul plăcută din aceea călătorie prin locurile romantice din Munții-Apuseni, și cu deosebire când sosiți pe „Dealul-mare“ începuse sexul frumos cu glasul de privighitoare să cânte dcina Motului când a plecat la țară. O! ce plăcut și ce încântător era! Sosiți în vârful dealului, facem o pauză scurtă, ear' plecați la vale, ne întimpină nenumărați călăreți și multe trăsuri, cu tot' ce are Abrudul și jurul mai ales. În numele celor sosiți pentru întimpinare vorbește parochul din B. Poeni N. *Adamoviciu*, luându-și de motto citatul din Sf. Scriptură: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor... etc., și continuând, între altele: „Lumină ni-a trebuit nouă în întunerecul în care a zăcut biserică și școala noastră pe timpul văduviei, în Tine ni-am pus speranța, fi-ne deci

far luminos, ca cu pași siguri să putem duce biserică și școala noastră la limanul dorit“.

De aici în tot parcursul drumului până la Abrud publicul era aproape ca un lanț, căci toți eșise spre întimpinare. În comuna B.-Cerbu, la poarta bisericii, care era frumos împodobită cu verdeață și o cunună de pe care falfăia mândrul nostru tricolor, parochul I *Todescu* a întimpinat cu cuvinte calde pe noul protopop, încunjurat fiind de fruntașii comunei.

De aici plecați, Abrudul nu era departe, Trecând pe la casele frumoase ale lui Danciu salvele de treascuri dedeau onoarea cuvenită trecătorului.

Deja la capătul orașului, public numeros eșise întru întimpinare, ear' în parcursul stradei până la biserică din Abrud-cetate, publicul și cu deosebire străinii erau foarte îndesuiți. Sosiți înaintea Sionului, în numele tractului bineventează parochul din B.-Isbita N. *Bășan*, ear' P. O. D. îi mulțamește zicând, ca și înțeleptul Solomon: „Doamne sum om tinăr, luminează-mi mintea ca să pot lucra cu zel și abnegațiune în toată viața, pentru binele și pentru fericirea fiilor sufletesti“ . . . etc.

După săvârșirea ceremonialului în biserică, am trecut cu toții pe șeful nostru până la cartir, de unde ne-am împărțiat cu dorul, ca earăși să convenim. Public numeros era pe stradele pe unde treceam până la cartir, dar' nenumărate au fost și buchetele de flori aruncate asupra trăsorei ce ducea pe eroul zilei.

Pre la oarele 7 d. a. eram întruniți earăși toți cei cu inima curată, ca să mai gustăm din cupa momentelor fericite. S'a servit cina, încununată fiind masa cu tineri și bătrâni toți cu fețele senine și vesele. Sexul frumos și aici era podoaba. Multe s'au vorbit, multe s'au discutat, dar' se înțelege că toatele încă nu au lipsit. Primul s'a ridicat de dl Protopop pentru excelența Sa *Miron Romanul*, al II-lea pentru Protopop, apoi pentru preoți, pentru administrațiunea orașului Abrud, care era reprezentată prin primar și căpitanul poliției, s'a vorbit pentru sexul frumos... etc. cu un cuvânt pentru toți și pentru toate, — ear' noi târziu în noapte ne-am despărțit ducând fie-care cu sine celea mai plăcute suveniri ale zilei.

Mare deci a fost însemnătatea zilei pentru tractul protopresbiteral gr. ort. al Abrudului, — mare ni-a fost bucuria că glasul poporului care e glasul lui Dzeu nu a răsunat în pustie, mai mare ne este însă speranța pentru un viitor mai strălucit, văzând că pe orizontul bisericii și al școlii noastre a răsărit un luceafăr mult promițător și de vieță dătător.

Vicu.

Dela Sate.

Seleuș, (comit. Torontal) 16 Aprilie 1898.

Onorată Redacțiune!

Cetind articolul „Primejdia din Bănat“ din prețuita foaie „Tribuna Poporului“ a. c. nr. 67 și mai virtos alinia a 7-a în care se zice: „... în primul rând slujbașii statului și cei dela comitat sunt de vină, că dintre mai multe locuri nenorocitiții noștri frați bănățeni trebuie să iec lumea în cap“ etc., mă simt deobligat a vă împărțăși unele lucruri ce s'au petrecut în decurs de 2-3 ani în comuna Seleuș, cercul politic Alibunar, cottul Torontal.

Înainte cu 3 ani, pe la finea anului 1894 mai multe deputațiuni au mers la dl Kajtar protopretor al cercului Alibunar, cu rugarea, ca cu ocasiunea alegerii antistiei comunale să candideze la postul de jude comunal și pe dl Ioan Popovici, neguțător în loc, căci antistia comunală în frunte cu Pau Guțu ca jude va duce comuna la sapă de lemn.

S'a făcut rugare și cătră comitat, subscrisă de 2-300 alegători, ca să le vină în ajutor și să scape comuna din mâinile

celor prea lacomi, dar' toate înzadar, căci nu li-s'a dat ascultare.

După alegerea reprezentanței comunale dar' înainte de a se alege antistia comunală, pe la finea anului 1894 a fost convocat corpul reprezentativ ca să voteze 120.000 fl. zi o sută donăzeci de mii fl. pentru calea ferată Boka-Alibunar. La ședință a fost de față și dl Kajtar, și rezultatul s'a știut mai înainte, căci alegerea antistiei comunale era la pragul uși.

În ziua alegerii antistiei comunale au cerut alegătorii ca dl Kajtar, să candideze la postul de jude comunal pe dl Ioan Popovici, ear' pe Pau Guțu să nu-l candideze căci în decurs de 6 ani ca jude comunal n'a făcut nici un bine comunei, ci numai sarcini a pus pe umerii contribuenților, la ce d-sa a răspuns:

„*Ce-mi pasă că nu vie-c bun vouă, căci mie 'mi-e bun*“, — se înțelege în limba maghiară — și așa au candidat cu Pau Guțu pe alți doi, cari în decursul votării și-au revocat recursele.

Întreaga antistie comunală a fost candidată și aleasă după dorința notarului comunal Mateiu *Bolianțu*.

În luna Februarie 1895 a venit porunea dela pretură ca ant. com. să măsoare 200 jug. din pășunea comunei și să le exarēndeze pentru sēmēnat, ear' suma ce va încurge să se pună în vre-o cassă de păstrare pentru calea ferată. Ant. com., ca să nu calce legea, a adus cauza la reprezentanța comunală și aci s'a respins.

În Martie 1896 ant. com. fără știrea reprezentanței, a măsurat 200 jug. și le-a exarēndat cu 5-8 fl. jug.

La finea anului 1897 s'a făcut arētare la pretură (solgăbirēu), că ant. com. a manipulat rău cu averea comunei; că s'au falsificat protocoalele de licitațiune; că lipsesc bani dela cassă etc. și la 20-30 de zile după această arētare dl Kajtar a venit la fața locului și făcend probe cu 2-3 locuitori cari au avut în arēndă pământ comunal, a aflat, că nu s'a pus la protocol prețul adevărat, ci scărițat cu 2-5 fl. la jug., ba au aflat, că G. Popoviciu care a avut 6 jug. în arēndă, vine înainte în prot. de licitație numai cu 4 jug. și și acelea cu suma scărițată.

După aceste constatări dl protopretor Kajtar a însărcinat comisiunea aleasă pentru scotrarea cassei comunale în persoanele: dl preot Stefan Popa și d-nii neguțători Ioan Popovici și Andreiu Guțu, ca să continue cercetarea și să ia protocol cu toți locuitorii cari au avut în arēndă pământ comunal.

Comisiunea intrunindu-se mănezi, a aflat că toate protocoalele de licitațiune sunt falsificate, scărițate cu aproape una mie florini.

A aflat că suma încursă dela cele 200 jug. exarēndate în Martie 1896 s'a depus la cassă în Aprilie 1897.

A treia zi de cercetare p. m. la 3 ore trecend dl Kajtar prin comuna Seleuș, s'a abătut să vadă rezultatul cercetării și afland după-cum am descris mai sus, a suspendat pe cassarul com. Mihail Jivan dela postul seu, și a lăsat susnumita comisiune a cerceta mai departe.

Continuând comisiunea cu cercetarea s'a aflat că lipsesc din cassă aproape 400 fl. că sumele încassate în Aprilie-Maiu, titula repartiziia com. ș. a. 1-2000 fl. s'au pus la jurnalul de zi abia în Oct.-Nov. și altele deloc; că membrii ant. com. au avut în arēndă pământ com. parte cu restanță, parte cu preț mic bătător la ochi față de ceialalți arēndatori; că 12 jug. exarēndate nu sunt puse în protocolul de licitațiune ș. a.

La 8-10 zile după suspendarea cassarului comunal, în 15 Febr. a. c. st. n. s'a făcut alegerea membrilor antistiei com., și cu aceasta ocasiune dl Kajtar a făcut pe voia alegătorilor și a candidat la postul de jude pe dl negustor Ioan Popovici. Astăzi comuna Seleuș are de primar, jurăți etc., tot persoane demne de toată încrederea, cu voință și cu zel pentru înaintarea binelui comun.

Despre cele întâmplate și descrise mai sus s'a făcut arătare la comitat și la tribunalul din Panciova, atât în scris cât și verbal, dar până acum nu s'a primit nici un răspuns.

S'a cerut să se revizuiască și de pe anul 1896, căci și acolo se vor afla lucruri false, dar nici în privința aceasta nu s'a făcut nimic până acum din partea celor poruncitori.

Fostul jude și fostul cassar comunal au depus până acum din banii defraudați aproape 1500 fl.

... „Cei cari din a lor sudoare trăsesc, în loc să-i ajute în greul vieții, îi aduc la desădejde“. Cu aceste știri s'a finit a doua a 7-a din articolul „Primejdia din Bănat“.

... j. n. ...

SNOAVE.

Într-o noapte de Bobotează mergeau la un drum un țigan și cu dănciucul lui, amândoi goi pușcă.

Țiganul al mare tot mai avea ceva pe el: avea o pungă și-o teșcherea și un biciu pe umeri; dar dănciucul nimic, numai cu hainele de la măsă. Și era un ger de crâpau lemnele și bieții călători stringeau din dinți, de le trosneau fălcile.

La o vreme când frigul îi răbăise la măduvă, țiganu se întoarce la dănciuc și-l întreabă:

— Ți-o fi cam frig, mo?

— Pleznesc, teteo, pleznesc, nu altceva!

— Hapoi, ți-o fi, vezi bine, că io cu teșcherea și pungulea și cu biciu d'a umerea și tot imi pare, că-s cu pielea... Da tu numai cu pielea! Mai dă-te în dosul meu, că ți-o fi mai la adăpost...

Un țigan, după ce s'a săturat bine la o stăna, a mai fost și dăruit cu o oală cu smântână, ca s'o ducă la dănciuci. Ce să vezi pe drum, zărește țiganul un epure pe o coastă. Lacom, cum e țiganul, începu să se mângâie pe burtă și să zică:

— Aoleo, mâncate-ai jumătate fript, jumătate ciorbă, să pui și-un ardei și când oi vorbi să fac: hra! hra! hra!

Dar când a strigat țiganul hra! epurile țuț! din tufă... și fugi; ear' țiganul svir cu oala după el, zicând și strigând:

Înainte oală,

Firea-ai al dracului lapte,

Că nici de epure n'avui parte!

NOUTAȚI

Arad, 6 Mai n. 1898.

Archiducele Iosif August și cu soția sa Augusta, au stat ultimele zile pe moșiile lor din giurul Kișineului, petrecându-și timpul cu vânătoare. Alaltăieri au plecat la Kis-Tapolcsány, unde încă au o foarte mare moșie cu castel frumos. Archiducele a dat poruncă severă, că nici la sosirea lui, nici la plecarea, ori de câte ori ea s'ar întâmpla, să nu i-se facă nici un fel de primire. De aceea perechea archiducală a fost salutată la gară numai de către directorul moșiei.

Alegerea de protopresbiter al tractului Boroșineu. Marți în 3 Mai st. n. s'a întrunit sinodul electoral al tractului protopresbiterial al Jenopolei (Boroșineu) spre a efectua alegerea de protopresbiter. S'au dat pentru părintele C. Gurban, actual protopresbiter în Buteni, 36 voturi, ear' pentru părintele I. Olariu, preot în Zarand, 24 voturi.

Hymen. Iulia Dogariu (Arad) și Géza Gruber (Caransebeș) fidanțați.

Concertul din Belinț. Corul bisericesc al plugarilor din Belinț a dat a doua zi de Paști un concert împreună cu teatru, despre care ni-se scrie, că a succedat foarte bine. Dirigentul corului, dl. invățătoriu Constantin

Pava, a primit din multe părți felicitări pentru frumosul succes al concertului. De asemenea s'a distins în piesa teatrală domnișoara învățătoareasă Sofia H. Florescu.

A luat parte la concert foarte mult public, în frunte cu vrednicul protopresbiter Iosif Grădinariu.

Concert în Izvin. Corul vocal din Izvin a dat în Dumineca Tomii un concert foarte bine succedat, participând la el public de peste 200 de oameni, între cari mulți preoți, învățători și alții din comunele învecinate. Rezultatul atât moral, cât și material e mulțumitoriu.

Corul din Izvin își are o casă a sa proprie, zidită pe cheltonia coriștilor, unde și ține regulat probele, perfecționându-se în cântări și astfel înaintând și în cultură. Sunt demni de toată lauda coriștii din Izvin pentru zelul și dragostea cu care lucră la cultivarea lor proprie, și demni de laudă este și preotul local Georgiu Pignea, care întotdeauna a spriginit și spriginește nisurite bune ale coriștilor. Nu așa face însă al doilea preot din Izvin, care nici chiar la concert nu a fost.

Congresul Ligei culturale va avea loc în zilele de 24 și 25 Mai. În acest scop, comitetul central a adresat secțiilor din provincie o circulară punându-le în vedere articolele din statute privitoare la alegerile de delegați la congres.

Loviți de trăsnet. Din Velt vine știrea următoare: În 1 Mai a. c., s'a descărcat o furtună îngrozitoare asupra comunei Velt (comitatul Târnavei-mici). Fulgerile și tunetele se succedau neîntrerupt aruncând pe bieții locuitori în cea mai mare groază. Groaza fu și mai mare, când se află trista știre, că pe la ora 12 din zi, tunetul a lovit un stejar din pădure, sub care s'au fost adăpostit un ficior român, un Țigan și o fată de Țigan. Țiganii au rămas la moment morți, pârându-li-se trupurile, ear' Românul a căzut numai în leșin, primind o mică rană la o mână și la un picior, dar e speranță că se va însănătoși. Frica oamenilor e cu atât mai mare, că anul trecut earăși chiar în 1 Mai, tocmai pe acel timp a trăsni casa unui Sas din Velt, care pe când mânca la masă cu fata sa l-a amețit și aruncat la pământ; frontispiciul casei l-a dărâmat și micul mobilier din casă l-a sfărmat. Se vede, că 1 Mai st. n. pentru Velteni e o zi cu primejdie.

Japonezi în București. De câteva zile petrec în București doi Japonezi, cari cu ocazia unui voiaj de plăcere au ținut să viziteze și România. Japonezii, cari probabil vor să-și scrie impresiile, au scos până acum multe fotografii ale diferitelor instituții din capitala română.

Lipsă de capelan în Bistrița. Mai mulți credincioși din Bistrița, arătând ce mare e parochia gr. catolică de acolo și ce greutate are să întimplă zelul paroch-protopop întru îndeplinirea conștientă a chemărei sale preoțești: cer pe aceasta cale, ca consistoriul din Gherla să le deie de capelan pe tinărul preot Sever Groze.

Maial. Elevii și elevele școlii române gr. or. din Șuștra, arangiază Duminecă în 3/15 Mai în pădurea erarială din loc „Crucea liniilor“ sub conducerea învățătorului George Caba, maial cu următorul Program: 1.) Tinerimea va excuși în pădure cu muzica la 11 oare a. m. 2.) Până la 2 oare jocuri pentru prunci. 3.) Dela 2 oare joc pentru public și între jocuri copiii vor cânta mai multe cântări duett instruite de învățătorul din loc. 4.) La 8 oare seara întorcere în sat cu muzica. Prețul intrării: 30 cr. de persoană. Venitul curat este destinat pentru biblioteca școlară. Ofertele benevole se primesc cu mulțumită și se cuitază pe calea jurnalistică. În timp nefavorabil, maialul se va amâna pe Dumineca următoare.

Comitetul arangiator.

Serbare patriotică în sinagogă. În orașul slovacesc Dolni-Kubin (Alșé-Kubin.) reședin-

ța comitatului Orava (Arva), s'a întâmplat, după „P. Hirslap“ următorul cas de înalt patriotism: „Comitatul Arva, zice foaia jidano maghiară, a vrut să serbeze în mod solemn sancționarea legilor dela 1848, luând în programul sărbării și slujba bisericească. Când veni apoi vorba, că în care lăcaș dumnezeiesc să se îndeplinească partea religioasă a sărbării, s'a constatat, că spre acest scop este potrivită numai sinagoga. Așa s'a și întâmplat, în prezența fișpanului și a celorlalți onorațorii comitatense și orășenești „Bravo, bravo. Nainte numai! Deie norocul, ca toate serbările patriotice să ajungă la o astfel de cinste. Căci într'adevăr acolo le este locul cel mai potrivit, fiind și așa toată țara, toate trebile, începând de la ministri până la cel de pe urmă bactor de pe drumurile de fer în ghierare jidaniilor. Degeaba: cine întinde dracului un deget, îi ia corpul întreg. Așa le trebuie Ungurilor, că conducătorii lor s'au ticăloșit cu desăvârșire și lasă toată țara pradă jidaniilor. Noi însă să nu ne amestecăm în țărțe să nu ne mănânce — porcii; noi să rămânem cinstiți, fie și numai cu mămăliguța noastră, să nu și iee d'asupra noastră stăpânire lăcomia de a câștiga bani în mod necinstit. Căci altfel și noi am ajunge în ghiarele Jidaniilor, cum au ajuns Ungurii.“

Vânătoare de școli. Inspectorul reg. Vranovics (Varjasi) în săptămâna Paștilor a plecat pe valea Murășului, se înțelege, nu atât să inspecționeze învățământul, căci prelegeri nu se țin în acea săptămână, ci ca să pună la cale școli de stat pe ruina celor confesionale. În aceasta lucrare pe tot locul e ajutat de Jidani, cu cari îi succede să năimească și câte 2—3 țărani scăpătați și plini de datorii, cari își uită pe Dumnezeu, legea și neamul și se fac coadă de topor în mâinile dușmanilor. Acești ticăloși și vânători de neam se laudă, că inspectorul va cumpăra dela dînșii casele sau intravilane cu prețuri de poveste mari, și dînșii se vor îmbogăți, ear' inspectorul casele le va transforma în școli de stat, sau va zidi edificii noue cu bani împrumutați dela banca jidovească din Șoborșin, de răstăcitiții nostri, cari împrumuturi le va desplăti inspectorul, ce le-a făgăduit că de aci înainte îi va scăpa și de plățile dascăliilor.

Așa să așită pe Murăș oamenii pentru școli de stat, ear' inspectorul se reîntoarce acasă și strigă prin foile maghiare, că poporul și reprezentanțele comunale cer școli de stat.

În fața apucăturilor diavolești frunțașii și toți cei chemați să fie trezi și punând umăr la umăr să-și apere școlile, — ear' pe cei ce se fac Judă, ajungă-i disprețul și urgia neamului românesc.

Călătorie americană. Căpitanul american Oldrieve voește să întreprindă o călătorie pe mare unică în felul ei. Anume s'a hotărât să meargă „pe jos“ pe mare până în Franța. Va pleca dela Boston și va străbate oceanul Atlantic mergând pe luciul mării ca pe pământ. Acest „sistem“ de călătorie pe mare, inventat de căpitanul Oldrieve, constă în aceea, că se încălță cu păpuși de lemn și de piele provăzute cu lopeți, cu ajutorul cărora poate umbra pe apă ca pe uscat. Căpitanul Oldrieve și-a încercat acest sistem mergând dela New-York la Albany preste lacul Hudson.

La ce vîrstă este permisă căsătoria în diferitele state? Conform legilor, în Austria căsătoria este permisă la etatea de 14 ani pentru fete și 24 ani pentru bărbați; în Germania, pentru fete la 14 ani, pentru bărbați la 18 ani; în Belgia fetele la 15 ani bărbații la 18 ani; în Franța fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Grecia fetele la 12 ani bărbații la 14 ani; în Ungaria (catolică și ortodoxă) fetele la 15 ani bărbații la 18 ani; în Italia fetele la 15 ani, bărbații la 18 ani; în Portugalia fetele la 12 ani, bărbații la 14 ani; în România fetele la 16 ani și bărbații la 18 ani; în Helveția

(după cantone) fetele între 12 și 17 ani și bărbații între 14 și 20 ani.

Jidovii răstăcitori. — Eată cifra exactă a populației israelite din toată lumea. Europa are 5.400.000; Asia 300.000; Africa 550.000; America 250.000, Oceania 12.000.

Numărul total al jidovilor este 6.312.000 repartizați astfel:

În Germania 3.400.000, în Rusia 2.552.000, Austro-Ungaria 1.644.000, Franța 180.000, Turcia 104.000, România 300.000, Bulgaria 10.000, Helveția 7000, Danemarca 4000, Sârbia 3500, Belgia, Grecia și Suedia 3000, Spania 1800, Gibraltar 1000, Turcia asiatică 195.000, Rusia asiatică 47.000, Persia 18.000, Asia centrală 14.000, India 19.000, China 1000, Abisinia 200.000, Maroc 6000, Egipt 8000, Tripolis 6000, Tunis 5000.

Dintre 250.000 de evrei din America, 230.000 se află în Statele-Unite.

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința On. public român și o clientelei mele, că cancelaria mea advocațională din curtea „Victoriei“ o am transpus în casa de sub Nr. 11 din calea Archiducelui Iosif (Iózséffőherczeg ut 11-sz.)

Dr. IOAN NEMET.

advocat.

Poșta redacției

Dlui E. A. în I. Așa este. Tebuie să înștiințezi la antistie. De cât să te incurci în cheltueli mai mari, mai bine fă ceea-ce se ți-se cere. De altcum poți să te convingi mai de aproape la comitat, ori la prețură.

Dlui M. S. în T-Straja, și tuturor, cari se ocupă cu albinăritul. Adresa învățătorului Ioan Vancu, de la care publicaserăm un apel despre coșnițele Dzirzon, este următoarea: Arad-Séga, Csorda-utca 6.

ULTIME ȘTIRI

RESBEL.

Inferbentarea și pornirea revoluționară mereu crește în Spania, astfel, că guvernul s'a văzut silit să proclame stare de asediu în toată țara. Dacă mișcarea ar avea drept cauză numai nenorocirea dela Filippine, ea n'ar fi atât de periculoasă; dar populațiunea e împinsă și se simte îndreptățită la izbucniri, chiar acum în momentul în care se află într'o așa de stare, prin foamea, miseria cea greu de descris. Scumpetea întrece ori-ce margini; agiul asupra aurului e de 70%.

Se vorbește deja de o intervenție a puterilor, pentru care lucrează mai ales Austro-Ungaria și Franța.

Depeșile de azi sună:

Key-West, 5 Mai.

Căpitanul unei corăbii spaniole prinse și aduse eri aici, povestește, că în orașul Havana, femei și copii năvălesc asupra palatului comandantului suprem spaniol din Cuba, generalul Blanco, cerând cu strigăte sfâșietoare după pâne. Alții ear' cer cu vaiete, că mai bine să predeie orașul la Americani, decât se lase pe oameni să moară de foamă.

Madrid, 5 Mai.

În toată țara inferbentarea crește și să lăfeste.

Casa ministrului-president Sagasta e păzită de soldați. Se svonește, că ministerul și-a dat demisiunea și că Martinez Campos va fi proclamat dictator.

Madrid, 5 Mai.

Din Puerto-Rico vine știrea, că a izbucnit anarhia pe insulă. Episcopul englez cu vicarul seu abia a scăpat cu viață. Lucrurile de hrană lipsesc cu desăvârșire.

New-York, 5 Mai.

La o depărtare de 6 mii trupe americane au eșit pe mal. Înaintând cam un kilometru și jumătate s'au întâlnit cu cavaleria spaniolă. Americanii au dat cu pușcături gonind pe cavaleriștii spanioli. Apoi au pornit mai departe, până au ajuns în tabăra răsculaților, predându-le lucrurile de hrană și arme ce le aduseră pentru ei.

Editor: Aurel Popovici-Barciann.

Redactor responsabil: Ioan Enacu Șriann.

Bibliografie.

„Manual de Theologia Morală“ de Dr. Athanasie Mironescu Craioveanu, profesor la universitatea din București. Tipografia „Cărților bisericești“.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea Academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fie care lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc,

„Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Maco-vișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie.

„Istoria universală“ pentru școalele secundare de Vasile Goldiș, profesor. Volumul III. *Evul nou*. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. 1897.

„Gramatica Română“ pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.“

„Abecedar ilustrat“ compus pe baza principiilor pedagogice moderne de învățătorii: Iosif Moldovan, Nic Ștefu, Iuliu Grofșoreanu, Nic. Boscaiu și Petru Vanceu. Prețul unui exemplar 20 cr. A se cere la administrațiunea „Trib. Pop.“

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 50—

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cea mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări să primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.)
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

DESCHIDERE

DE

A TELIER

în

Piața Tököli Nr. 8.

pentru

croitorie de vestminte bărbătești, care se va efectua după cea mai nouă metodă

și cu

Prețuri moderate.

Rog onoratul public pentru sprîjinul binevoitor, asigurând că imi voi da toată sîlnța a satisface cerințelor cu cea mai mare acurateță și promptitudine.

Cu toată stima.

Nicolau Iosif.

(148) 15—

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
NOTE

OPURI ȘI BROȘURI

Strada Aulieh Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Strada Aulieh Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebreale

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.